



Päätöswebinaari 3.12.2025

Vaativat erot sosiaalityön haasteena – tutkimuksesta työkäytäntöjen mallinnukseen ja suosituksiin

LATVE - Lapsinäkökulmainen arviointi ja työskentely vanhempien vaativissa erotilanteissa -hanke



Päätöswebinaarin ohjelma

9.00–9.10	Tervetuloa! <i>Merja Laitinen, professori, LAY</i>
9.10–9.35	Puheenvuoro kokemuksista vanhempien vaativasta erotilanteesta
9.35–9.50	Kokemustieto lapsinäkökulmaisen palvelumuotoilun lähtökohtana <i>Milla Mäkinen, tutkijayliopettaja, HAMK</i>
9.50–10.00	Tauko
10.00–10.10	Lapsinäkökulmaisuuuden kriittiset tekijät <i>Milla Mäkinen, tutkijayliopettaja, HAMK</i>
10.10–10.40	Lapsinäkökulmainen arviointi vanhempien vaativissa erotilanteissa <i>Lapsinäkökulmainen palvelutarpeen arviointi, Johanna Lehtonen, projektitutkija, UEF</i> <i>Sosiaalityöntekijöiden käytännöt ja näkemykset lapsen osallisuudesta, Agnieszka Repo, projektitutkija, UEF</i> <i>Sosiaalityöntekijöiden riskien tunnistaminen ja tiedonmuodostus, Susanna Rautio, yliopistotutkija, LAY</i>
10.40–10.50	Tauko
10.50–11.20	Lapsinäkökulmainen työskentely vanhempien vaativissa erotilanteissa <i>Lapsinäkökulmaisten työkäytäntöjen rakentaminen, Kati Kallinen, yliopistonlehtori, HY</i> <i>Organisaatioiden välinen yhteistyö ja roolien selkeys, Agnieszka Repo, projektitutkija, UEF</i> <i>Lapsinäkökulmaiset interventiot, Anna Nikupeteri, apulaisprofessori, LAY</i>
11.20–11.30	Politiikkasuositukset ja loppusanat <i>Riitta Vornanen, professori, UEF</i>

Lapsinäkökulmainen arviointi ja työskentely vanhempien vaativissa erotilanteissa Latve-hanke (2023-2025)

Merja Laitinen, professori, Lapin yliopisto

Tutkimuskysymykset

Vaihe 1

- Millaisina sosiaalityöntekijät kuvaavat vaativat erotilanteet ja niiden edellyttämät osaamistarpeet?
- Miten sosiaalityöntekijät arvioivat tilannetta ja suuntaavat auttamisprosessia vaativissa erotilanteissa?
- Millä tavoin sosiaalityöntekijät työskentelevät perheen eri jäsenten ja palvelujärjestelmän muiden toimijoiden kanssa vaativissa erotilanteissa?

Vaihe 2

- Mitkä ovat lapsinäkökulmaisten hyvien työkäytäntöjen keskeiset elementit ja kriittiset pisteet vaativissa erotilanteissa?



WP 1 SOSIAALITYÖN KOHTEEN JA ONGELMAN TUNNISTAMINEN JA MÄÄRITTELY

- Webropol kysely lapsi- ja perhesosiaalityön sosiaalityöntekijälle ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöille (N=324)
- Riskinarviointikoulutuksen käyneiden ammattilaisten haastattelut (N=13)

WP 2 TILANTEIDEN ARVIOINTI JA NIISSÄ TYÖSKENTELY

- Vinjettihaastattelut (N=28; 48 osallistujaa lapsi- ja perhesosiaalityöstä sekä lastensuojelusta)
- perhesosiaalityössä, lastensuojelussa ja kasvatus- ja perheneuvonnassa tehdyt palvelutarpeen arviot (N= 198)
- Kirjallisuuskatsaus 66 tieteellistä julkaisua

WP 3 LAPSINÄKÖKULMAISTEN HYVIEN KÄYTÄNTÖJEN KESKEISET ELEMENTIT JA KRIITTISET PISTEET

- WP1 ja WP2 tutkimustulosten synteesi
- Nuorten ja vanhempien työpaja-aineisto (N=4; 23 osallistujaa)

Kokemustieto lapsinäkökulmaisen palvelumuotoilun lähtökohtana

Milla Mäkinen, tutkijayliopettaja, HAMK

Lapsinäkökulmaisuuuden kriittiset tekijät

Milla Mäkinen, tutkijayliopettaja, HAMK

Lapsinäkökulmainen arviointi vanhempien vaativissa erotilanteissa

Lapsinäkökulmainen palvelutarpeen arviointi

Johanna Lehtonen, projektitutkija, Itä-Suomen yliopisto

Sosiaalityöntekijöiden käytännöt ja näkemykset lapsen osallisuudesta

Agnieszka Repo, projektitutkija, Itä-Suomen yliopisto

Sosiaalityöntekijöiden riskien tunnistaminen ja tiedonmuodostus

Susanna Rautio, yliopistotutkija LAY

Lapsinäkökulmainen palvelutarpeen arviointi

Johanna Lehtonen, projektitutkija, Itä-Suomen yliopisto

Lapsinäkökulmainen palvelutarpeen arviointi

- Esitys pohjautuu Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirjassa 2025 julkaistuu tutkimusartikkeliin 'Vaativien erotilanteiden vahingoittavuus lapselle palvelutarpeen arvioinneissa'
- Asiakirja-aineisto: 198 kpl palvelutarpeen arviointeja
- Tutkimuskysymys: mihin sosiaalityöntekijät kiinnittävät huomiota, kun he arvioivat vaativien erotilanteiden vahingollisuutta lapselle?

YHDISTÄVÄ LUOKKA	VAATIVAN EROILANTEEN VAHINGOLLISUUS LAPSELLE		
PÄÄLUOKAT	PERHEENJÄSENTEN VÄLISET SUHTEET EROILANTEESSA	VANHEMMUUS EROILANTEESSA	EROTILANTEEN PSYKOSOSIAALISET SEURAUKSET LAPSELLE
ALALUOKAT	<p>Vanhempien väliset suhteet</p> <p>Lapsen ja vanhempien väliset suhteet</p>	<p>Kyky huolehtia lapsen kasvuolosuhteista ja perushoivasta</p> <p>Psykososiaaliset ongelmat</p> <p>Väkivaltainen käyttäytyminen</p>	<p>Lapsen kehityksen ja kasvun vaarantuminen</p> <p>Lapsen psyykkinen vointi</p> <p>Lapsen käyttäytymisen muutokset</p>

Perheenjäsenten väliset suhteet erotilanteessa

- Vanhempien väliset suhteet
- Lapsen ja vanhempien väliset suhteet

”[Sosiaalityössä] ei voida päättää lapsen huoltajuuteen, asumiseen, tai tapaamisiin liittyvistä seikoista, nämä ovat ensisijaisesti huoltajien yhdessä tekemiä ratkaisuja. Lapsen edun mukaista on, että huoltajat kykenevät päättämään lapsen asioista yhdessä ilman ristiriitoja.”

Vanhemmuus erotilanteessa

- Kyky huolehtia lapsen kasvuolosuhteista ja perushoivasta
- Psykososiaaliset ongelmat
- Väkivaltainen käyttäytyminen

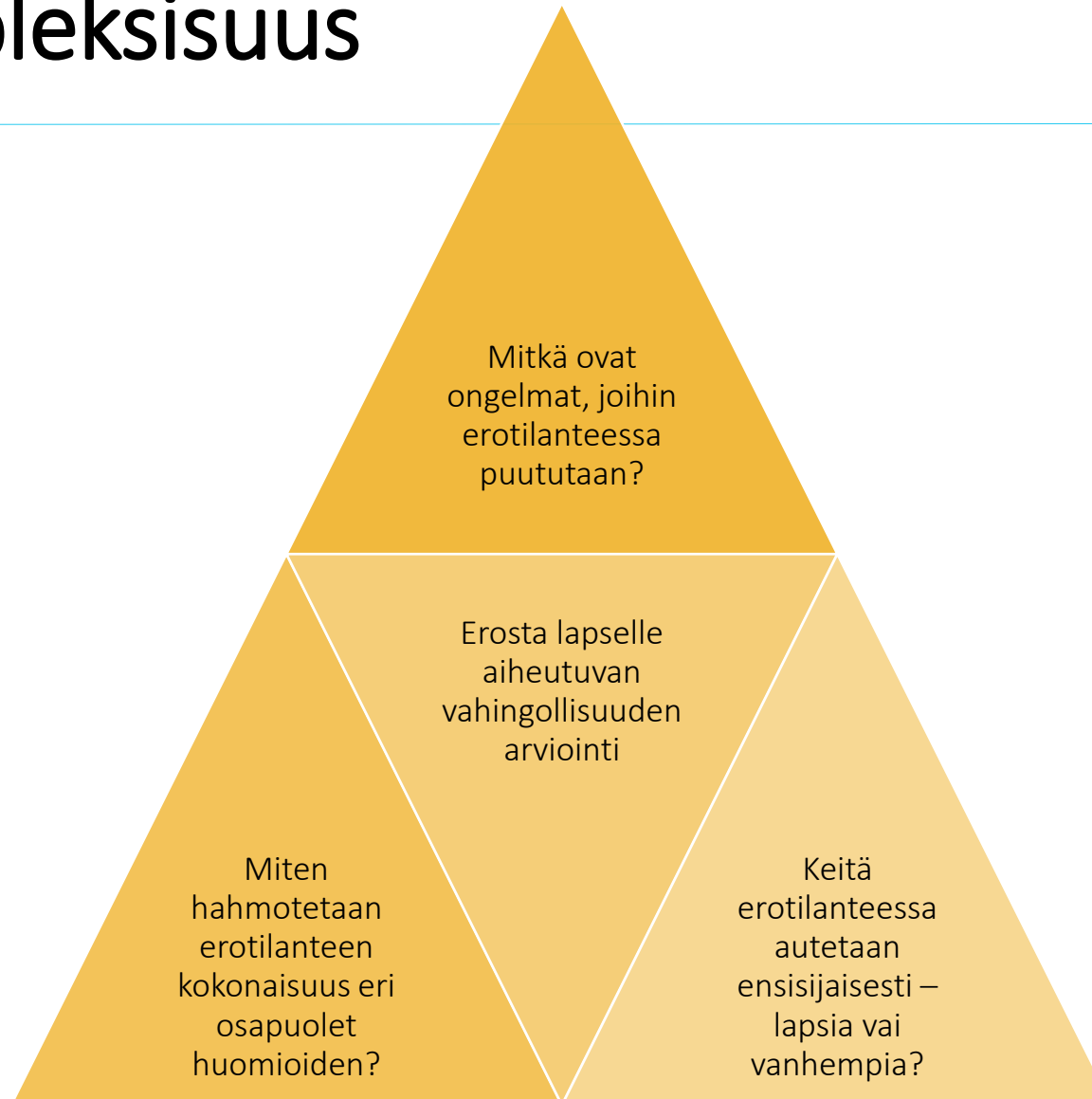
”Eron jälkeen [vanhempi] on käynyt keskustelemassa voinnistaan. Eron jälkeen ollut vuoden sairauslomalla. [Lapsi] pelkää äidin tekevän jotain itselleen, äiti aiemminkin uhannut tappaa itsensä.”

Erotilanteen psykososiaaliset seuraukset lapselle

- Lapsen kehityksen ja kasvun vaarantuminen
- Lapsen psyykkinen vointi
- Lapsen käyttäytymisen muutokset

”Suurimpana riskinä [lapsen] hyvinvoinnille palvelutarpeen arvioinnin aikana on näyttäytynyt [äidin] ja hänen entisen puolisonsa välinen pitkittynyt riitatilanne. Lapsi on altistunut elämänsä aikana isän alkoholinkäytön aiheuttamille haittavaikutuksille sekä vanhempien parisuhteen eri vaiheiden ja niihin liittyvien riitojen seuraamiselle.”

Arvioinnin kompleksisuus



Sosiaalityöntekijöiden riskien tunnistaminen ja tiedonmuodostus

Susanna Rautio, yliopistotutkija, Lapin yliopisto

Lapsinäkökulmainen työskentely vanhempien vaativissa erotilanteissa

Lapsinäkökulmaisten työkäytäntöjen rakentaminen

Kati Kallinen, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto

Organisaatioiden välinen yhteistyö ja roolien selkeys

Agnieszka Repo, projektitutkija, Itä-Suomen yliopisto

Lapsinäkökulmaiset interventiot

Anna Nikupeteri, apulaisprofessori, Lapin yliopisto

Lapsinäkökulmaisten työkäytäntöjen rakentaminen

Kati Kallinen, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto

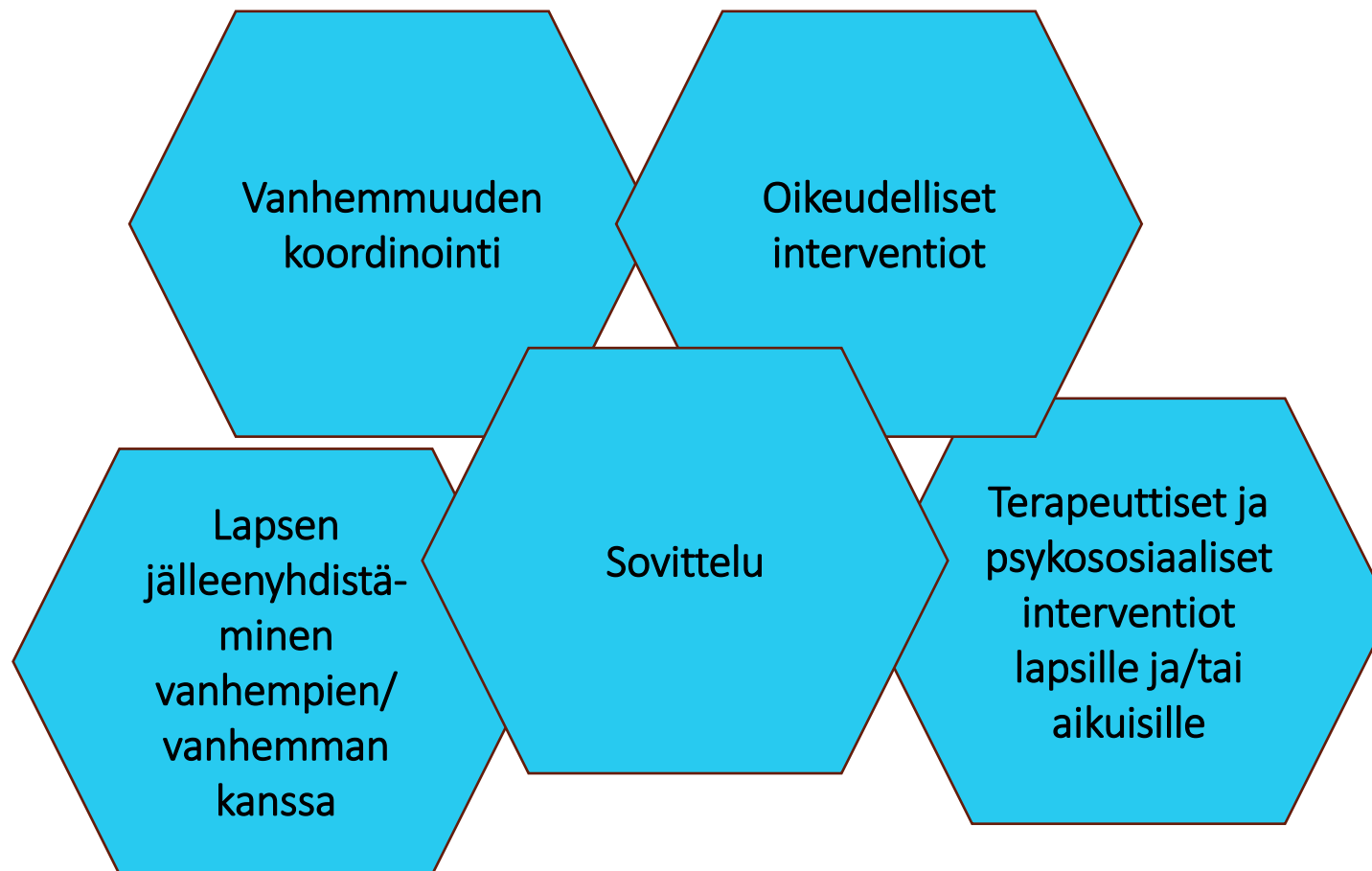
Lapsinäkökulmaiset interventiot

Anna Nikupeteri, apulaisprofessori, Lapin yliopisto

Kartoittava kirjallisuuskatsaus

- Miten lapset huomioidaan vaativien erotilanteiden interventioissa?
- Syksyllä 2023 toteutettu kirjallisuuskatsaus hyödyntäen SCOPUS ja Wiley Online Library tietokantoja
- Artikkelit julkaistu vuosien 2010-2023 välillä
- Kriteerit täyttäviä artikkeleita yhteensä 66

Interventioiden ryhmittely



Lapsen näkökulma interventioissa

1. Lapset huomioitu teoreettisesti interventiossa

- Lapset näkyvät intervention periaatteissa ja tavoitteissa, lapset ideologisesti huomioitu
- Vanhemmuuden koordinointi – lapsen etu vanhempien konfliktin ratkaisemisen keskiössä ja kaikkien perheen jäsenten auttaminen

2. Lapset vanhempiin kohdistuvien interventioiden hyötyjinä

- Vanhempien konfliktin vähentyminen, hyvinvoinnin lisääntyminen ja vanhemmuuden vahvistuminen sekä lapsen ja vanhemman suhteen vahvistuminen hyödyttää myös lasta
- Sovittelu, oikeudelliset interventiot, vanhemmille suunnatut terapeuttiset ja psykososiaaliset lähestymistavat

3. Lapset subjekteina interventiossa

- Lapsikeskeiset käytännöt
- Lapsella konkreettinen asema interventiossa ja häntä tuetaan vanhempien auttamisen rinnalla
- Terapeuttiset ja psykososiaaliset lähestymistavat ja lapsen ja vanhempien jälleenyhdistäminen
- Yksilötyöskentely lapsen kanssa, ryhmät

Johtopäätökset

- Lapsen näkökulma ja osallisuus huomioidaan eri tavoin interventioissa ja eri vaiheissa eroprosessia
 - Interventioilla voidaan vähentää vanhempien välistä konfliktia, edistää heidän vanhemmuutta eron jälkeen, tukea vanhempi-lapsi suhdetta ja parantaa vanhemman ja lapsen tapaamisiin liittyviä ongelmia tilanteissa, joissa on ollut vieraannuttamista
- Vaikka interventio pohjautuisi lapsikeskeisyydelle, ammattilaiset työskentelevät usein vanhempien kanssa, eikä työskentely/interventio kohdennu suoraan lapsen tuen ja avun tarpeisiin.



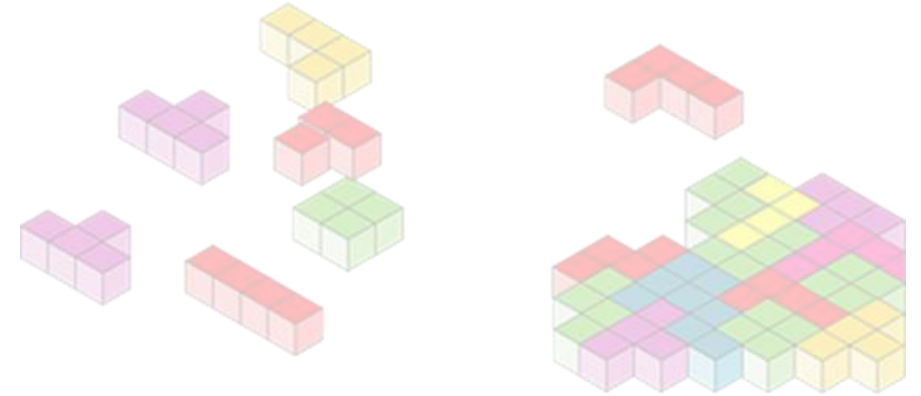
Ammattilaisen vastuulla arvioida, millaisen roolin lapsi saa vaativan erotilanteen interventiossa.

Politiikkasuositukset

Riitta Vornanen, professori, Itä-Suomen yliopisto

Politiikkasuositukset

- Vaativat erotilanteet on nimettävä lapsen kaltoinkohteluksi
- Lapsella on oltava oma asiakkuus
- Sosiaalityöntekijän on otettava vastuu lapsinäkökulmaisten asiakasprosessien ja palveluiden suunnittelusta ja johtamisesta
- Lapsen etua tukeville monialaisille kumppanuuksille on luotava toimivat rakenteet
- Kaikkien lapsen asioissa työskentelevien ammattilaisten työn tulee perustua lapsen suojelua korostavaan orientaatioon



Kiitos osallistumisesta ja mielenkiinnosta!

<https://ulapland.fi/hanke/latve/>